

Előfizetési árak:

Egész évre	8 korona
Fél évre	4 korona
Negyed évre	2 korona
Egy szám ára	20 fillér
Nyilttér sora	40 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz a punk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébet-körut 41.

POLITIKAI HETILAP

Björnson és a tótok.

A národnisták megint elkövettek valamit! A csehekkel egy és ugyanazon időben hálafeliratot intéztek Björnsonhoz, mivel ez a jócskán kiégett és félrevezetett nagy szellem Apponyi gróf állítólagos magyarosító törekvéseivel szemben védelmébe vette az „elnyomott“ (?) tót nemzetiséget, irván Apponyiról egy csomó szemenszedett gorombaságot, de annál kevesebb, vagy éppen semmi pozitívumot!

És ez a műfaj nemcsak könnyebb, de sokkal kiadósabb is másféle költői alkotásoknál; mert nem kell hozzá sem ész, sem teremő szellem, csak alacsony lélek s alacsony gondolkodás! Ezt nálunk épügy elvégzi Janesi, a parádés kocsis, mint Björnson, pedig amaz még a betűvetés mesterségét sem tanulta. Ámde a rágalmazáshoz, a hétköznapias káromláshoz nem is szükséges, hogy valaki irástudó is legyen, vagy ha az, annál rosszabb! Már pedig aki valakiről akár tudva, akár kellő tájékozottság hiányában rosszat, helytelent, egyéni karakterébe vágó valótlanyságot állít: az rágalmaz! És a norvég költő nem tett egyebet! Ezért az olesó dicsőségért pedig kár volt felcserélni a lantot és a tollat a kocsis ostorral kár volt leszállni a Pegázusról s átülni a juhász szamarára! No de. errare humanum est! Björnsonban pedig, úgy látszik, már több az emberi, mint az isteni.

Egyszerre híres emberré lett az ősz norvég a Kárpátok alatt! Nem azért, amiket alkotott, hanem azért, mert rágalmazott! És akik eme legutóbbi botlásáért dicsimuszokat zengnek felé, meglehet, sőt bizo-

nyos, hogy igazi oldaláról nem ismerik! Mi meg ellenkezőleg, éppen ezért csodálkozunk rettenetes botlása felett! Ez az erőteljes ész, ez a nagy szellem hogy befolyásoltathatta magát a liliputik által? Ő, aki műveiben az igazság után kutat, miért ült fel a hazugságoknak? Ez előttünk megfejtethetlen!

Sajnos azonban még az is, hogy nagy általánosságban odavetett rágalmi méltó cáfolatra sem számíthatnak, mert nem bizonyít, csak állít! Ugyanazt teszi, amit a nemzetiségi urak egy század óta! Alig csalódunk tehát, mikor azt állítjuk, hogy ezen rágalmak forrásai nem az ősz költő személyes tapasztalataiból fakadtak, hanem oly urak információiból, akiknek jórészt ez a kenyerük.

Hogy ez így van, megint tanujelét adták abban az írásban, melyet Björnsonhoz menesztettek a legutóbb. — Lássuk csak!

Nagyságod! Mi, az erősen megtépett (?) tót nemzet hozzátartozói, megalázva és magunkra hagyatva, sok ideig hiába tekintettünk szét a nagyvilágon, vajjon akad-e szív és lélek, amely vigasztalással és szimpátiával védelmébe venné a mi tisztességés, szorgalmas, sok tehetséggel megáldott nemzetünket.

Évek multak a legnagyobb lelki kinok közt (?), de Európa nem vett észre minket s oly kevéssé gondolt ránk, mint a középafrikai négekre.

Ekkor hangzott el egy erős és igaz szó a dicső norvég fjordokról!

A te hangod volt ez, erős, mint az arkangyal hangja, a mi mentő angyalunké!

Nagyságod! Minekünk nincsenek kulturális intézményeink, me-

lyek önnek alázatosan köszönetet ne mondanának e kimagasló és csillogó ténykedéséért. A mi összes kulturális intézményeink meg vannak semmisítve. Mi itt állunk minden magasabb nemzeti reprezentáció nélkül! Ép ezért fogadja a tót nemzet egyes fiainak és leányainak forró köszönetét, kiknek szívei telve vannak Tórró szeretettel és hálával!

Köszönetet mondunk önnek szerény szavakkal, de gazdag érzellemmel.

On heroikus Wikking gyanánt mutatta be nekünk magát, ki az északi jegesekről fényt és melegét áraszt. Nemcsak úgy, mint Osszián, nemcsak úgy, mint Bárd, de mint Fingál a mi könnyező szemek előtt. Az isten áldja meg szavaiért! Éltesse sok éven át és oltalmazza dicső nemzetét a tót nemzet borzasztó sorsától!

Túrócszentmárton, 1907. október havában.

Most már igazán szeretnénk tudni, miben nyilvánul a tót nemzet rettenetes elnyomatása? Nem gondoskodik-e az állam becsületesen a nép iskoláztatásáról? Nem emelkedtek-e kulturát (?) terjesztő lapjaik alig egy évtized alatt hatszorosa? Nem viselkedik-e a magyarság igazi birkatürellemmel ezekkel a lapokkal szemben, melyek hét-hét után nemzetünk gyalázásából és elárulásából élnek? Vagy mi hát az a rettenetes sérelem?

Talán az, hogy a nemzetiségi urak szabadon áskálódhatnak nemzeti államunk egysége ellen a szomszédos csehekkel, alkut kötve a tót nép bőrére, ennek nyelvi hátrányára? Vagy az, hogy kiforgathatják az izgató korifeusok a népet vallásos érztüle-

Szenásy Gyula, különleges női ruhakelmék áruháza, Budapest—Páris.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy ezidei kiváló szép és dus választékban levő

ŐSZI ÉS TÉLI RUHASZÖVETEK

kizárólagos eladásával Túrócszentmárton és környéke részére LANG M. ÉS FIA turócszentmártoni céget biztam meg. Nevezett cég minden vásárlási kényszer nélkül (vidékre is) bemutatja mintáimat.

Tisztelettel SZÉNÁSY GYULA.

téből s az állam nem siet a megtorlással?

Vagy az, hogy a magyar államhatalom nem türte meg a Maticát, mely a tudományosság örve alatt fennállása egész ideje alatt hazug rágalmakat szórt nemzetünk ellen? Vagy az, hogy megtüri a muzeumi tót társaságot, mely egy szemernyivel sem különb a Maticánál?

Ne így, urak! Ne frázisokkal teli hálaíratot küldjétek a nagy norvég költőnek, de ha igazságosak akartok lenni s azt akarjátok, hogy ő is igazságosan lásson, küldjétek meg neki a volt Matica kiadványait, küldjétek meg neki piszkolódo és lázító lapjaitok minden példányát, küldjétek meg neki a 48-as idők árulásának történetét, a fennálló rend ellen napvilágot látott röpiratok diszpéldányait s végül engedjétek pillantást vetni a lelketek mélyen forró szándékaitokba, akkor meg fogjuk látni, hogy a nagy költő csakugyan elvesztette-e józan ítélőképességét. De addig, ugy látszik, hogy a lánchidon fizetett hidvám csakugyan a fejébe ment.

A megszarolt tótok pénze. Hogy mire kell és hová fordítják a szegény tót munkásoktól kicsalt pénzeket, erre érdekes fényt vet az amerikai Sl. N., midőn a következőket írja:

„Mi jót végeztünk mostanáig a tótok érdekében? Egy óriási nullát. Már évek óta folytatjuk a gyűjtéseket, de ezekből a tótságunk semmi haszna nem volt. Vezéreink palotákat építettek, bankokat létesítettek, börtönök játszottak. Egyszóval elköltötték 80.000 dollárt. Honnan vették ezt a nagy pénzüsséget? Ah, ez a mi szegény tót munkásaink fáradsággal megszerzett és hízegző szavakkal töltött kicsikaró pénze. A templomokra külön adakoztunk. De ki mtködik a templomokban? Vajjon „tót“ lelkészek-e? Nem, mert ezek között van 45 cseh pap, a kik elhagyták a cseh plébániákat és tót papoknak tölték fel magukat. Nem kételkedünk abban, hogy ők a kat. egyház jó szolgálói, de Amerikában egy nemzetiség sem tür idegen papokat. És hogyan állunk az iskolákkal? Van négy iskolánk, melyek a világi és egyházi törvényeknek megfelelnek. A legtöbb plébánia mellett nincs iskola. Gyermeinket szanaszét kóborolnak. Hogy milyen keresztény-tótok lesznek ezekből, megmutatja a jövő. A Tót nemzeti egyesület költségének ismerte el, hogy gondoskodni fog az iskolák felállításáról. Minden pénzügytítés alkalmával hangoztatták, hogy az adakozásokat az iskolákra fordították. Hol vannak az ígért iskolák? Hol van az a tömérdek dollár? Rovnianek ur tudna e kérdésre megfelelni. A pénzt felosztották maguk között az egyesület főbbjei, az iskolák pedig a holdban vannak. Pedig tisztán az iskolákra 58.000 dollárt gyűjtöttek. Utoljára kérdezzük a vezérektől, hová tették azokat a dollárokat, melyeket mi szegény tótok áldoztunk a Matica részére, szegény

magyarországi testvéreink felségelyezésére, tót gimnáziumra stb.?”

Hát azt hisszük, ehhez a népesaláshoz nem kell kommentár. Jó volna ezt is megküldeni Björnsonnak!

Még valami a tót nemzetiségi gyűlésekről.

Ha beletekintünk a tót nemzetiségi lapok legutóbbi példányaiba, egyebet alig látunk, mint a legdurvább támadásokat a magyar közigazgatási hatóságok ellen, amiért a bejelentéseket tudomásul nem véve, a tervezett gyűléseket betiltották. Nem lesz tehát érdektelen foglalkozni ezzel a dologgal. T. i. hogy a hatóságok eljárása mennyiben volt jogosult, vagy mennyiben érheti őket a vád a törvényben biztosított szabad gyűlékezési jog megnyirbálásáért, mit ellenük a nemzetiségiek ma emelnek. Mindezek előtt utalunk azokra a híresztelésekre, melyek majd az egész vonalon szárnyra keltek és mindenütt megelőzték a tervezett gyűléseket.

Vidékünkön köztudomású dolog volt, hogy a szegénység ugy készült ezekre a napokra, mint nyomorúságának határnapjára, melyen tul az urak birtokának és vagyonának rovására az ő jobb napjaik következnek már. A nép ettől a naptól várt mindent, ami az ő világában mint a jólét és gondtalan élet biztosítékai gyanánt tűnt föl, várt földet, házat, pénzt és ezenkívül semmit.

Ezeket valószínűleg kéz alatt, csendesen ígérték azok, akiknek érdekük, hogy bizonyos helyeken minél több embert csödütsenek össze, de hogy mennyire nem hatotta át őket a követelések másik része, amiket nyíltan hirdettek már, t. i. amelyek a tót nyelv érvényesülése és a pol. jogok kérdései körül forogtak, mutatják azok az esetek, amikor a nemzetiségi maszlagtól esztét veszített cselédek aznap saját urok ellen támadtak, nem téve különbséget magyar és tót birtokos között. Így megesett a mi vármegyénkben is, hogy egy, a tót párthoz szító birtokost saját bérese vasvillával támadott meg, olyan egyént tehát, akit a pol. jogok terén fennhangoztatott küzdelemben vezérként tisztelni kellett volna.

Már ezek az esetek is némi világitást derítettek azokra az ugynevezett „nagyarányu“ nemzetiségi mozgalmakra. Mutatják, hogy nem válogattak eszközökben, amelyekkel a könnyen hívó lelkeket lépre csalják, hogy jó volt nekik az olyan jelszavak hangoztatása is, melyek a korlátolt elmében a földosztás és rablás fogalmával alakultak át s hogy lelkiismeretlenségükben odáig mentek már, ahol minden emberi érzés hiányát kell föltéleznünk akkor, amikor a már előbb szóval és szeszszel lerészegített népet egyes helyekre kivezényelték ugyan, de maguk az urak távol marad-

tak onnan. A népet, ha elfogja a tömeg erejének tudata s zavargásba kezd, csak hadd rajongjon, itt a vezérek ereje nyilatkozik majd meg a felelősség veszélye nélkül s ha katonavagy csendőrszurony lesz is kénytelen rendet teremteni köztük, szintén nem lesz nagy baj. Tót vér van elég — gondolják — s ezért, a kis veszteségért bőven kárpótolja őket az újabb tanulás, amit mint a magyarok irtó kedvét a külföld előtt hasznosan értékesíthetnek majd.

Nem lehet tehát a világon vesztés, csak — más.

De van ennek a dolognak kevésbé komoly, sőt mondhatnók a nevelésességig naiv oldala is. Hirdettek gyűlést, sokat, minden tót falunak jutott egy. A sorrendet a központban állapították meg. Leparancsolták egyszerűen, hogy itt vagy ott X. Y. szónokot a környék lakossága meghallgatni köteles lesz. A gyűlések száma, ismételjük, temérdek, annyi, hogy megfelelő számú szónokot faragni még papiron sem sikerült nekik. A leleményes tót szellem tehát az isten mindenütt jelenlenségét kérte kölcsön s ugy segített magát, hogy egy és ugyanazon szónokokat az ország két ellentétes pontján egy napon és egy órában szerepeltetett.

A „Slovenský Týždenník“ 41-ik számában olvassuk pl. hogy Ferko Skyčák poslance október hó 13-án Trencsénmegye Bossác községében fog szónokolni, de a továbbiakat figyelemmel olvasva, megtudjuk, hogy ugyanakkor Nyitra megyében is kelene lennie, még pedig itt nem egy, hanem két helyen, Verbón és Drahocon rövid kétórás időközben.

Igy október hó 27-én dr. Blaho képviselő Pozsony megyében és Alsókubinban egyszerre jelenik meg, hogy népet fenkölt gondolkodásával gyönyörködtesse.

De ezeken is tultesz Hodzsa Milán képviselő, aki október 13-ára Bács-Bodrog megye Kiszács községe és Trencsén megye Nagyszantokc községe között akarta megosztani magát.

Ezek a jelenségek így furcsa komikumot rejtenek, de vonatkozásukban mégis gondolkodásra készítenek. Mi vezette a nemzetiségeket, hogy olyan programot állítsanak össze, mit keresztülvinni képtelenség? És ha már összeállították azt, mi volt az ok, hogy a népgyűléseket, még ott is, ahol lehetett volna, sem tartották meg? És különösen miuek kellett akkor mégis a népet fölhaználni olyan dolgok komoly hátterével, a melyeknek megvalósítását maguk komolyan legkevésbé akarták?

Az elmondottak egybevetéséből nem lesz nehéz itt a feleletet megtalálni. Már ugyis sejtjük, hogy a tervezett népgyűlések nem lehettek komoly célok s hogy azokat csak papiron, elméletben kaláptálták ugy össze, amint azt valamely más cél sugalmazta nekik s hogy inkább utat

kerestek olyan dolgok felé, amelyek a magyarság rovására egyes fórumok előtt föltárlhatók legyenek.

Fővilágosit bennünket erről maga a „Slov. Týžd.“ 41. száma. Egyik cikkelyét ugyanis evvel kezdi: „A mi hatóságaink az általunk föllállított kelepébe kerültek, írásban bizonyították be azt, amit mi már régen állítottunk, hogy t. i. Magyarországon nincs közszabadság“ stb.

Ez a néhány szó világosan bizonyítja, hogy a tót centrum papiros-mozgalmála a hatóságokat provokálni akarta csak a népgyűlések betiltására, hogy azt, mint a magyar zsarnokoskodás és jogfosztás újabb bizonyítékából összeállított nagy bűnlajstromot a külföld előtt bemutathassa.

Ennek érdekében kockára tette százezrek békéjét, vagyonát és életét is s nem törődött még avval sem, hogy a fölizgatott tömeg itt-ott saját pártfeleit is veszélyeztetni fogja. A koholt gyűléseket megelőző fenyegető közhangulatot pedig csak azért szították föl, hogy a hatóság a béke megóvása érdekében annál biztosabban teljesítse kötelességét.

Tehát ők maguk készítették elő a dolgokat úgy, hogy a hatóságok a betiltások elől ki nem térhettek. A tömeg olyan mérvű fölizgatásával is, hogy ez már a vagyon- és életbiztonságot is veszélyeztette, maguk kényszerítették a hatóságokat a kivételes eszközök alkalmazására s most mégis ők az ártatlanok s a bűnös egyedül a magyar. Kongatják is most a vészharangokat, hirdetvén országnak-világnak az ő szálnalmas elnyomtságukat a magyar faj zsarnok, jogtipró uralmával szemben.

Furfangnak jó lehet az is, de hogy a hidegen mérlegelő politikai világban evvel is hatni lehessen, azt mégsem hisszük.

A magyar nemzeti állam kiépítéséről.

IV.

Alig akadtam azonban olyan emberre, aki velem egyformán óhajtott volna megoldani a román kérdést. Ugyiszólván az egyetlen ember Moldován Gergely, aki rendíthetetlen hazafisága mellett — vérbeli román és így valószínű, hogy fájának nemcsak igényei, de gondolkodásmódját is alaposan ismeri. Ő írja egyik röpiratában a következőket:

„Erdélyben a nemzetiségi kérdés jobbara kenyér- és huskérés s aki ezt a kettőt megadja, a kérdést nagyrészt meg is oldotta!“

Én a magam részéről teljesen osztozom Moldován Gergely nézetében, amiért is ismételtelen hangsúlyozom: ismerje hazafias kötelességének a magyar társadalom, hogy az idegen ajku polgárok szívéhez férközzék. Vegyen részt örömlükben, bánatukban, gyámoltisa ügyes-bajos dolgaikban és legyen nekik igazi, őszetlen barátjuk.

Ilyen módon lehetetlenek tartom, hogy a folytonos és kölcsönös érintkezés meg ne

teremtene az állandó békét és egyetértést.

Vannak azonban e tekintetben az államnak is fontos kötelességei, amelyek szerintem a következők:

1. Jó és tisztességes közigazgatást kell létesíteni és a hatóságoknak kötelességükké kell tenni, hogy a nemzetiségekkel szemben — tekintve túlzékenységüket — a lehetőség méllányosak legyenek.

2. Gyárak és egyéb üzemek létesítése által — a társadalom bevonásával — gondoskodnia kell a nép megélhetéséről. Ennek az intézkedésnek meglesse az a foganatja is, hogy az agitátorok által eddig kihasználta és félrevezetett román nép csakhamar feleszmélne; megtudván azt, hogy ki az igazi barátja és ki kárhözátja nyomorra, hogy önző céljaira felhasználhassa.

3. Azokat az intelligens románokat, akiknek hazafisága és megbízhatósága minden kétségen felül áll — és ilyenek szép számmal vannak — a szükséghez képest megfelelő hivatáshoz kell juttatni.

4. A községi és felekezeti iskolákban nem szabad megelégedni azzal, hogy a magyar nyelv tanítása kötelező, hanem ugy ennek, valamint a kényszeriskolázatásról szóló 1868. évi XXXVIII. t.-cikknek teljes végrehajtására szigoruan ügyelni kell.

5. A jelenleg nyomorban sínylő felekezeti és községi tanítók fizetését — állami segéllyel — úgy kell rendezni, hogy az állami tanítók fizetésével egyenlő legyen. Ezzel szemben azonban követelni kell, hogy a felekezeti és községi iskolákban alkalmazott tanerők a magyar nyelvből a legközelebb eső állami tanítóképződében — záros határidőn belül — vizgát tegyenek. Mert személyes meggyőződésöm szerint sokan vannak a nemzetiségi tanerők között, akik a magyar nyelvet csak keservesen, törve beszélik.

Egy kis jóakarattal mindenki beláthatja, hogy az általam fentebb körülírt módszer legalább is alkalmasabb a nemzetiségekkel köntendő állandó béke létrehozatalára, mint a tolytonos gyűlölködés, az örökös perpatvar és az egymástól való idegenkedés.

Nagyon természetes, hogy a nemzetiségekkel — állandó és évszázadokra terjedő — béke létesítésére első sorban a magyar képviselőház, mint törvényhozó testület illetékes, annyival is inkább, mert szerény nézetem szerint ez a nagy horderejtű és messze kiható kérdés közmegnyugvára — mely minden békekötésnek alapföltétele — csakis törvényhozásilag rendezhető. Még pedig vagy egészen új törvénnyel, vagy már meglévő, de nem egészen világos, sok félreértésre és izgalomra okot szolgáltató 1868. évi XLIV. t.-c. alapos reviziója által.

Ezzel a törvénnyel mindenesetre kell tenni valamit. Még pedig vagy egészen hatályon kívül kell helyezni, vagy pedig alapos revizió alá kell venni és mint Beksis Gusztáv is megírta, végre nem hatható részeit ki kell küszöbölni.

A nemzetiségek ugyanis egyre azon lovalognak, hogy ők nem kívánnak egyebet, mint hogy mi magyarok hajtsuk végre az 1868. évben általunk hozott és — mint ők mondani szokták — a magyar király által szentesített nemzetiségi törvényt.

Ha a külföld ezt hallja — aminthogy gondoskodnak róla a nemzetiségek, hogy meghallja — természetes, hogy kiméltlenül

pálcát tör felettünk; mert — nem ismervén a mi speciális viszonyainkat — legalább is különönsnek találja, hogy az önmagunk által hozott törvényt nem vagyunk hajlandók végrehajtani.

Éppen ezért szükséges, hogy a képviselőház küldjön ki egy bizottságot, amely bizottságba — a szükséghez képest — vonja be, a magukat nemzetiségeknek valló képviselőket is.

Ennek a bizottságnak legyen kötelessége, hogy az 1868. évi, ugynevezett nemzetiségi törvényt vegye revizió alá és abból, valamint a még felmerülő és a bizottságban szavazattöbbséggel elvben elfogadott indítványokból dolgozzon ki egy újabb törvényjavaslatot. Ezt azután a bizottság a saját véleményével együtt terjessze további eljárás végeit — záros határidőn belül — a képviselőház plénuma elé.

Már csak azért is indokolt ennek a bizottságnak a kiküldése, mert így végre határozottan és világosan megtudhatjuk, hogy mit akarnak tulajdonképpen nemzetiségi testvéreink. Mert legyen bár az ő kívánalmuk méltányos és hazafias, avagy ezzel homlokegyenest ellenkező, mi mindenesetre csak tanulhatunk azokból.

Kizártnak tartom, hogy egy ilyen bizottság, amelynek tagjaiban a hazaszeretetek csak egy kis szikrája is él — Magyarországot területi és nemzeti egységének érintése nélkül — elfogadható megállapodásra ne jusszon; különösen akkor, amikor az egyik tárgyaló fél fájának jólétéről és kulturájának biztosításáról van szó.

Ha a nemzetiségi képviselők is ezt tartják szem előtt, választó közönségüknek és egész fajuknak sokkal nagyobb szolgálatot tesznek, mintha légváratok építenek és délibábokat hajszolnak.

Mutassuk meg a művelt nyugati nemzeteknek, — hogy évszázadokra terjedő örökös küzdelmeink dacára — mi sem maradtunk el mögöttük és hogy ha akarjuk, meg tudjuk egymást érteni.

Es ha csakugyan megértettük egymást, ha létre tudjuk hozni az őszinte, a komoly, a tisztességes békét — akkor lesz csak igazán nagy, hatalmas és független Magyarország!

A. F. M. K. E. közgyűlésének határozatai.

A F. M. K. E. jubiláris közgyűlése, a mint azt velünk hivatalból közlik, a következő határozatokat hozta:

A közgyűlés az elnökség által az 1906—1907. évről előterjesztett jelentést, a mely az egyesület huszonöt éves történetének ismertetését is magában foglalja, tudomásul veszi, jóváhagyja s abban foglalt előterjesztésekhez képest, elhatározza, hogy:

1. Az egyesület elhunyt tagjainak emlékeztet jegyzőkönyvében örökíti meg.

2. A magyar közművelődési egyesületek portemességének kiterjesztése érdekében, a testvér-közművelődési egyesületekkel egyetértésben, újabb együttes fölterjesztéssel fordul a kereskedelmi miniszterhez s a mennyiben kérelmükkel ismét elutasítottának, az országgyűlés mindkét házához folyamodik.

3. Tekintettel arra, hogy az egyesületi óvónök — kivétel nélkül — mindannyian nemzetiségi vidékeken működnek s így a

magyar nemzeti érdekeknek sokkal jelentősebb szolgálatot tesznek, mint a magyar vidékeken magasabb fizetéssel működő állami óvónok, — fizetéstük rendezése s illetőleg az állami óvónok fizetésével egyösszegben való megállapítása érdekében újból felir a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, az egyesület működési területéhez tartozó vármegyék országgyűlési képviselőit pedig megkeresi az iránt, hogy ez ügyben a kormánynál közbenjárni és szükség esetén, az 1908. évi államköltségvetés tárgyalása során, a képviselőházban megfelelő indítványt tenni sziveskedjenek.

4. A nagyrippényi óvó helyett, a Bodoki Segélyező Egyesület alapszabályainak megfelelően, 1908. június 1-től számítandó 3—3 hónapra gyermekmenedékházakat nyit meg és segélyez Kolos, Nyitraújvári és Suránka nyitra vármegyei községekben s az egyesület elnökségét megbizva, hogy ezen gyermekmenedékházak létesítése és évi főtartása érdekében a nevezett községekkel és az érdekelte uradalmakkal tárgyalásokat folytasson és szerződéseket kössön.

5. A trencsénperdéméri egyesületi óvónak Trencsénbélus községbe való áthelyezésére, az egyesület trencsénvármegyei választmányának megadja az engedelmet, — a cabaji és zólyomlőpcei óvók személyi költségeinek a vallás- és közoktatásügyi tárca terhére való átvételéért a vallás- és közoktatásügyi miniszternek hálás köszönetét fejezi ki, — egyuttal azonban a nyitra nováki, oszlányi, királylehotai, bajmóci, hontnémeti és zólyomradványi egyesületi óvók személyi költségeinek átvétele iránt sürgős fölterjesztést intéz a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

6. Fölkéri az egyesület összes törvényhatósági választmányait, hogy az „En Újságom” című gyermeklapot, amely hetenkint való megjelenésével ugyszólván állandó jutalmazásul szolgál a magyar nyelv megtanulásában kiválóbb haladást tanusított idegenajku elemi iskolai növendékeknek, vármegyék magyar tannyelvű iskoláinak növendékei számára minél több példányban fizessék elő.

7. A besztoreobányai Hazafias Olvasmányokat Terjesztő Egyesületnek megfelelő évi államsegélyben való részesítése iránt fölir a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez.

8. Az egyesületi diszszászokra az egyesület működési köréhez tartozó összes vármegyék címereit reáimeneztetni s azok költségeit az 1908. évi költségvetés tökéltésére rendelt összegének terhére utalványozza.

9. Föliratilag fordul a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez, hogy a nemesztói, trsztenai, turdossini, oszlányi, litvai, németi, szenici, steftultói, felsőhódruhányai, várnai, trencsén-baáni, beckői, bellusi, znióvárjai, radványi és zólyomlőpcei egyesületi óvók számára foglalkoztató és szemléltető tárgyakat engedélyezni kegyeskednék.

10. Az egyesület törvényhatósági választmányainak, azok elnökségeinek, az óvógondnokságoknak és az egyesületi népkönyvtárak vezetőinek, hazafias és buzgó munkásságukért jegyzőkönyvi köszönetet szavaz.

11. Az 1907. évre rendelkezésre álló könyvtári államsegélyből Lédec (Bars m.), Cserne (Trencsén m.), Hegyhánya (Hont m.), Matheóc (Szepes m.), Nagyliberose (Nógrád m.), Szelce (Zólyom m.), Selmec-Banka, Alsó-Szöllős (Nyitra m.) Hont-Bessenyöd (Hont m.) és Kékkő (Nógrád m.) községekben, ugy-

szintén a kir. besztoreobányai 16. honvédegyalogezred 2. zászlóaljánál, Balassa-Gyarmaton új népkönyvtárakat szervez s azok költségeit utalványozza.

12. A tanítói jutalmak közül, az elnökség évi jelentése alapján, a 200 koronás Thuróczy Vilmos díjat Csorba Ödön selmecbányai r. k. tanítónak, a Budapesti Nemzeti Casinó 120 koronás díját Fukasz Károly bikási állami tanítónak, Bende Imre nyitrai püspök 80 koronás díját Sebida János bolessői kántortanítóknak adja ki, az egyesület dícsérol oklevelelt pedig: Banyák Vendel felsőzsubricai (Arvam.) állami tanítónak, Fibinger Fülöp peszéri (Barsm.) állami tanítónak, Nahalkóné-Lehoczky Etelka liptószentmiklósi áll. tanítónéknak, Kapraltik György görögbi (Szepesm.) r. k. tanítónak, özv. Hollerné-Egger Julia vágbányai (Trencsénm.) állami óvónéknak, Boldizsár Boldizsár kostyáni (Turócm.) állami tanítónak, Weber Aladár dócifűrészi (Barsm.) r. k. tanítónak, Benjácos János németlipősei (Liptóm.) ág. ev. tanítónak, Gresch Karolin szepesbélai (Szepesm.) községi óvónéknak, Hrk Margit poltári (Nógrádm.) ev. tanítónéknak, Hammel Árpád turószentmártoni állami tanítónak, Hromada József nagyfalui (Arvam.) r. k. tanítónak, Jendrassákné-Francsák Mária trsztenai (Arvam.) egyesületi óvónéknak, Kapusztá Béla olmányfalui (Zólyomm.) állami tanítónak, Klein Mihály nagyfalui (Arvam.) ág. ev. tanítónak, Konecsny Karolin ólublói (Szepesm.) r. k. tanítónéknak, Kelemen Mihály felsőstübnyai (Turócm.) állami igazgatótanítónak, Misialovszky Irén simonykisugróci (Barsm.) állami tanítónéknak, Moró András borosznói (Zólyomm.) állami tanítónak, Pick Jakab liptószentmiklósi irzaelita iskolai tanítónak, Potóczy Lajos trsztenai (Arvam.) r. k. tanító, szt. ferencrendi zárdafőnöknek, a Paulai Szent Vincéről nevezett igralmas nénék rózsahegy (Liptóm.) rendházának, Stehlik Tivadár felsőszlősi (Liptóm.) állami igazgatótanítónak, Szlusny Emma oláhdubovai (Arvam.) r. kath. tanítónéknak, Sostranek Ferenc komjáthnai (Liptóm.) r. k. tanítónak, Saxoné-Szuly Mária Szepesváralfjai r. k. tanítónéknak, Tomkuliák Gyula nagybóbróci (Liptóm.) r. k. tanítónak, Stark Ella turdossini (Arvam.) irzaelita iskolai tanítónéknak és Veresek Szerafin jablonkai (Arvam.) községi tanítónak szavazza meg.

13. A Felvidéki Irók Körének 200 koronás, Ordódy K. István markófalvai földbirtokosnak pedig 800 koronás alapítványáért az egyesület hálás köszönetét jegyzőkönyvében örökíti meg.

14. Az egyesület 1906. évi összárszámadásait jevághyja s azokra nézve a törvény-dszert fölmentvényt az elnökségnek megadja, az egyesület 1908. évi összköltségvetését pedig 80,000 koronában változtatlanul megszavazza.

Vármegyei élet.

A közigazgatási bizottság ülése.

A vármegye közigazgatási bizottsága Justh Ferenc főispán elnöklele alatt a f. hó 12-én tartotta rendes havi ülést.

Jelen voltak: *Beniczky* Kálmán alispán, *Keveczky* István árvaszéki elnök, *Csepesdny* Sándor tb. főjegyző, *Law* Adolf dr. tiszti főjegyző, *Liszkay* Bálint helyettes pénzügyigazgató, *Künstler* Károly dr. kir. tanfelügyelő, *Bolemann* János dr. tiszti főorvos,

Skulteti József dr. kir. ügyész, *Borbély* Kálmán kir. főmérnök, *Rakovszky* Iván dr. tb. aljegyző, *Keveczky* Imre közigazgatási előadó, *Klimó* Vilmos, *Saager* Ferenc, *Rossa* János, *Róth* Emil, *Cserey* Emil és ifj. *Bulyovszky* Simon bizottsági tagok.

Elnöklő főispán az ülést a megjelent tagok szívélyes üdvözlése után pontban 9 órakor megnyitja.

Csepesányi Sándor tb. főjegyző bemutatja *Kovácsik* Pál szentpéteri albiró feyelmi ügyét. A közigazgatási bizottság, a járási főszolgabíró másodfoku ítéletét, melyben nevezettet a hatósági közreműködés megtagadása miatt 40 korona pénzbürságban marasztalta, jóváhagyja.

Bemutatja Mosóc község felebbezését, melyben nevezett község kiskoru *Weisz* Irma illetőségi ügyének megállapítása ellen felebbez. A közigazgatási bizottság az alispán határozatát indokainál fogva jóváhagyja s nevezett kiskorut mosóci illetőségűnek mondja ki.

A mosóc-zniói járás főszolgabírájának *Pindur* János alstübnyai lakos ellen, mezőrendőri kihágás ügyben hozott határozatát feloldja s az ügyet illetékes elsőfoku határozathozatal végett Alsóstübnya község előjáróságához áttűtetni rendeli.

Katoska István felsőturcsukai állami elemi iskolai igazgató ellen számadási szabálytalanság címén megindított feyelmi eljárásra vonatkozó vizsgálati iratok, az indítvány megtevéle végett, a királyi ügyésznek adattak ki.

A m. kir. állatorvosnak az apaállatok létszámát feltűtető kimutatása, jelentés, illetve a vonatkozó szabályrendelet megalkotása végett a közigazgatási előadónak adattott ki.

A mosóc-zniói járás főszolgabírájának *Schwartz* József ellen mezőrendőri kihágási ügyében hozott ítéletét, a közigazgatási bizottság indokainál fogva jóváhagyta.

Bemutatja a főjegyző a m. kir. államasutasok átíratát, melyben olegot tesz Alsó- és Felsőturcsók községek ama kérelmének, hogy Turcsok állomásról reggel 5 óra 42 perckor induló 369. számú tehervonathoz egy III. osztályu személykocsi kapcsolassék és hogy a vonat Józsefgőzfűrés megálló rakodó helyen megálljon azon célból, hogy a Körmöcbányán iskolába járó tanulók, a díj szabályszerlt lefizetése ellenében ezen vonattal utazhassanak. A vasuti igazgatóság ezen humánus intézkedése tudomásvétel végett az illetékes községekkel közöltetik.

Balkó Maszlák András sutoi lakosnak kivétele nőtűllési engedély iránt beadott kérvénye pártólólag terjesztetett fel az illetékes miniszteriumhoz.

Hasonlóképen pártólólag terjesztetett fel *Kubisz* József laszlófalvi lakos kivétele nőtűllési engedély iránt beadott kérvénye is.

Scholtz Gusztáv bányakerületi püspöknek *Ujhelyi* Attila ellen az egyházi adók behajtásának megtagadása címén beadott panaszra, a vonatkozó iratok csatolása miatt visszaküldetvén, most az teljesen felszerelve a m. kir. beltügyminiszterhez terjesztetett fel.

A pozsonyi m. kir. posta- és táviridgazgatóság, a vármegye közönségének ama határozatából kifolyólag, hogy Pribóc és Tótróna között táviróhivaltal létesítsen, értesíti a közigazgatási bizottságot, hogy miután táviróhivaltalok csak miniszteri engedély alapján létesíthetők, a vonatkozó iratokat hozzájárú-

lás végett a kereskedelemügyi m. kir. miniszterhez terjesztette fel s annak elhatározása után értesítendő a közigazgatási bizottságot.

A közigazgatási bizottság Csepesányi Sándor (b. főjegyző referálásában, ezután még néhány erdei kihágási ügyet intézett el.

Rakovszky Iván dr. (b. aljegyző bemutatja Ujhelyi Attila, a turáni ág. ev. egyház felügyelőjének a kir. tanfelügyelő ellen emelt ama panaszát, mely szerint a kir. tanfelügyelő, dacára annak, hogy a nevezett egyháznak minden kétséget kizárólag csak ő lehet a felügyelője, mégis oly egyénnel tárgyal, ki erre a tisztségre kompetens nem lehet, t. i. Halasa Andrással, akit jogszertű felügyelőnek semmi esetre el nem ismerhet. Kéri tehát a közigazgatási bizottságot, hogy utasítsa a kir. tanfelügyelőt, hogy jövőben kizárólag csak vele, mint az egyház jog- és törvényszerű képviselőjével tárgyaljon minden felmerülő iskolalgyben.

Hosszabb vita után a vármegye közigazgatási bizottság, miután a kir. tanfelügyelő kijelentette, hogy a jelentés valószínűleg téves, mert ő Halasa Andrással, mint az egyház felügyelőjével, semmiféle hivatalos ügyben nem tárgyalt, a bizottság elhatározta, hogy Ujhelyi Attilát, mint az egyház felügyelőjét a felvilágosító jelentés értelmében értesítendő.

Bemutatja Hudák Endre törvényhatósági állatorvossal felvett jegyzőkönyvet, mely szerint nevezett kijelenti, hogy a Turócszentmártonban szerinte felmerült lépésen eset alkalmából senkit meggyanúsítani szándéka nem volt s szakértő véleményének előterjesztésében a legnagyobb jóhiszeműség vezette. A közigazgatási bizottság a jelentést tudomásul vette.

Bemutatja a törvényhatósági állatorvos jelentését, melyet lapunk közgazdasági rovatában adunk.

A vármegyei főorvos jelenti, hogy az elmúlt hónapban az általános közegészségügyi állapot vármegyénk területén kielégítő volt.

A megbetegedések közt volt néhány gyomor- és bélhurut, de a halálozási számlék sokkal kisebb volt, mint augusztus hónapban.

Fertőző betegségek közül volt néhány tifuszeset Turánban, 9 vérhas és elsősorban vörheny és hörkhurut. Az előbbi Vrickón, az utóbbi Jezernicen.

Az időközi vizsgálatok alkalmával a helybeli Löwy Zsigmond-féle mészárszékekben, tisztátalanság miatt foglalás, illetve elkobzás történt.

Az iskolákban a trahoma vizsgálatok kezdetüket vették.

A bábaasszonyi intézmény még mindig rendezésre vár.

Orvosi bizonyítvány adatott 20 esetben, orvosi látlelet 16 könnyű és 3 súlyos testi-sértésről.

Törvényszéki boncolás volt Klicsényben egy talált csecsemő hulláján. Hullaszemle egy esetben, Szucsányban.

Halottszállítási engedély adatott Blatnicáról Turócszentmártonban.

A kir. pénzügyigazgató az elmúlt szept. haváról szóló jelentését a következőkben terjeszti elő:

Az 1907. évi szeptember havában befizetett egyenesadóból 7133 korona 33 fillér, hadmentességi díjban 80 korona, országos

betegpótlási pótladóból 164 korona 31 fillér, mely eredmény az előző év hasonló időszakához képest egyenesadóból 21954 korona 38 fillérrel, hadmentességi díjban 62 koronával, országos betegpótlási pótladóból 949 kor. 29 fillérrel kedvezőtlenebb.

Az említett befizetések után az elmúlt hónap végével hátrálékban maradt egyenesadóból 163321 korona 57 fillér, hadmentességi díjban 14377 korona 39 fillér, országos betegpótlási pótladóból 9691 korona 29 fillér, ami az elmúlt év hasonló időszakához képest az egyenesadónál 90432 korona 31 fillérrel kedvezőbb, hadmentességi díjban 354 korona 99 fillérrel kedvezőtlenebb és az országos betegpótlási pótladónál 214 korona 27 fillérrel kedvezőbb.

Egyébként a lefolyt hóban semmi lényegesebb eset, mely a bizottság részéről intézkedést igényelne, nem fordult elő.

A kir. tanfelügyelő, Künsztler Károly dr. bejelenti, hogy a tanfelügyelőség az elmúlt szeptember hóban állami iskolák szervezésével, folyó ügyek elintézésével s az iskolák benépesítésével volt elfoglalva.

Felsőtúresekben, Alsótúresekben, továbbá helyben állami óvodák szerveztettek.

A gondnoksági utasítás értelmében az összes állami iskoláknál a gondnokságok megalakítottak, illetve a főispán által kinevezettek. Kivételt egyedül Suttó község képez, ahol a gondnokság arravaló egyének hiányában, nem volt megalakítható. Itt a gondnoksági teendőket vitelével, úgy mint a multban, Ujhelyi Attila járási főszolgabíró bizatott meg.

Bejelenti végül, hogy a kislalvi ág. ev. iskola az egyházközség lelkesének jelentése szerint megszűnt s ennek teendőit jövőben a stubnyafürdői iskola fogja ellátni, minek következtében a felszaporodott munka elvégzésére egy harmadik tanerő szervezése ezen iskolánál folyamatban van.

A tanfelügyelői jelentés kapesán ifjabb Bulyovszky Simon közigazgatási bizottsági tag interpellációt nyújt be a Deánfalvi iskola, illetve az ott alkalmazott tanító elbocsájtásának tárgyában és meg sürgeti a kir. tanfelügyelőt, hogy a magyarul mitsem tudó tanítót mielőbb nyugdíjaztassa, illetve mentesse fel.

A kir. tanfelügyelőnek e tárgybán adott megnyugtató válaszát a bizottság tudomásul vette.

Több tárgya a közigazgatási bizottságnak nem lévén, elnöklő főispán az ülést bezárta.

(ch.)

előtt vármegyénk főispánját, alispánját látogatta meg, délután pedig Znióváraljára távozott, hol Párvy Endre képezdei igazgató kíséretében sorban levizitelte ismerőseit. Znióváraljáról még aznap visszatért Kisselmeere, s honnan másnap Budapestre utazott, hogy részt vegyen a szerdai és csütörtöki jelentőségteljes ülésekben. A jövő tavasszal hosszabb időre fog körünkbe ellátogatni, mely alkalommal a kerület székhelyén beszámolórt tart s meglátogatja a kerülethez tartozó községeket is.

Az alispán ünneplése. Vármegyénk alispánjának névpárját igen szépen ünnepelte meg a magyar daloskór, a folyó hó 13-án. A rövid idő alatt rendkívül felszaporodott tagok a magyar olvaskór helyiségében keresték fel az alispánt s külön a jelen alkalomra betanult énekkel üdvözölték őt névnapja alkalmával. Az első énekszám befejeztével Künsztler Károly dr. kir. tanfelügyelő magas szárnyalású beszédben méltatta alispánunk politikai és egyéni működésének érdemeit. E beszédre az alispán válaszolva, szerényen elhátrított magától minden dicsőséget s csak arra buzdította a tagokat, hogy legyenek kitartók s egész szívvel és lélekkel ápolják a daloskór érdekeit. A lelkes éljenzéssel kísért beszéd után a daloskór még egy számat énekel, melynek befejezése után az alispán vendéggé látta a közreműködő tagokat. Vacsora közben is szébbnél-szebb, kitérően betanult énekszámokkal mutatta meg a daloskór, hogy rászolgál arra a szép elismerésekre, melyek a magyar társadalom köréből mind sürtbben hangzanak el. A daloskór a legkitünőbb hangulatban volt együtt hajnalig, miközben számtalan és lelkes felkészítő hangzott el a kör élén álló alelnökökre és a vezetőségre.

Uj képezdel tanár. A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter Novy Ferenc dr.-t, kiskunfélegyházi állami tanítóképző-intézet segédtanár jelenlegi minőségében a znióváraljai tanítóképző-intézetbe helyezte át.

Külfutetés. Az országos orvos-szövetség Androvich Sándor dr. főprónai körorvost egyhangulag bevalasztotta az orvosszövetség igazgatótanácsába.

A Balassa Bálint társaság elköszülő bizottsága lapunk felőlös szerkesztőjét a folyó évi szeptember hó 25-én tartott ülésében tagjává választotta.

Eljegyzés. Blumeablatt Eberhard vegyész-mérnök, a helybeli petróleumfinomító gyárvezetője a folyó hó 16-án eljegyezte Bindfeld Ilonkát, Bindfeld Armin helybeli kereskedő közseretében álló hűgát. Gratulálunk!

A borfalvi pap. A folyó év tavaszán Stubnyafürdőn az angol-britt bibliai társulat egyik ügynöke — egy nyugalomba vonult eszmadia — telepedett meg. Az ügynök ambíciója azonban a bibliaírásítás keretén jóval túlhaladt, amennyiben a maizter az egyedül üdvözítő anabaptista egyház részére téríteni és agítani kezdett. A szomszédos falvakban nap-nap után rendezett egy kis összejövetelt s különösen a férfínepet boldondította az új vallás eszméjével és dogmáival. Jezernicen akadt ezek között egy fanatikus bolond, akit az új hívők már az alakított

H I R E K.

Révay Simon báró, a stubnyafürdői választókertület országgyűlési képviselője néhány napig feleségével, született Szapáry Ilona grófnővel bátyjánál, Révay Gyola bárónál Kisselmeecen időzött. — A stubnyafürdői kerület szeretett képviselőjét egyenesen az a cél hozta körünkbe, hogy kerületében néhány látogatást tegyen, miután rendkívül nagy elfoglaltságánál fogva ezuttal huzamosabb ideig köztünk nem időzhetett. Hétfőn dél-

új egyház papjának is kineveztek. Lassanként azonban az asszony nép is érdeklődni kezdett a férfinem gyűlösei iránt s miután az új dogmákkal megismerkedtek, mely a fehérnépnek éppen nem tetszett, oly kavarodás támadt a férfi- és az asszony nép közt, hogy végre is a férfiak voltak kénytelenek meghátrálni s az új vallással teljesen szakítani. A *borfalvi pap* azonban állhatatos maradt s most egyedül ő képviseli a baptistákat a Felvidéken.

Eltolonolt ízgató. Még október 10-én történt, hogy a Greiner cég turáni főüztrésztelepén egyik munkás nemcsak az általános választói jog érdekében, de a fennálló rend és osztályok ellen ízgatót. Miután az illetőt feljelentették, a hatóság a nevezettet eltoloncoltatta.

Betöréses lopást követett el a folyó hó 13-án éjjel 10—12 óra között *Gorilovich Gyula* 19 éves rutkai lakatos. A nevezett a jelzett időben felürölte *Gyenes Ilona* kávéházi felirónő zárt ruhaskruényát s abból 80 kor. készpénzt, egy női aranyláncot, 2 darab női aranygyűrűt és 2 darab férfi aranygyűrűt elloptott. A kárvallozt rögtön jelentést tett az illetékes csendőrségnél, ki a tettest kinyomozta.

Vesztett tehen. A nyáron fellépett elvesztettség alkalmával egy vesztett eb megmarta az andrásfalvi molnár tehenét. A gazda akkor nem vette észre a bajt s a tehenén most kiültött a vesztettség. A falubeliek nem tudták mire magyarázni az állat különös viselkedését, míg végre is állatorvost hívtak. Az állatorvos beható vizsgálat után a vesztettség tüneteit állapította meg s a tehenet nyomban lebunkóztatta s egyben gondoskodott arról is, hogy az istálló kellőleg dezinficiáltassék.

A Náródní Hlásnik sajtópöre. A helyben megjelenő „Náródní Hlásnik“ című tót nyelvű időszakos lapban a múlt év december ötödikén a tótok politikai úldözése cím alatt egy cikk jelent meg, amelyet a királyi ügyészség osztálygyűlésre való ízgatás miatt inkriminált. A cikkirő annak bizonyítására, hogy Magyarországban nincsen szabadság és jogegyenlőség, példákat hozott föl. Elmondta, hogy *Párvy* szepesi püspök három lelkes tót papot, *Tomaneket*, *Huskát* és *Kojdát* elhelyeztet, mert nem akarták elárulni anyanyelvüket, *Vaszary* hercegprimás pedig egy *Zohorban* nevű magyar papot küldött a tót hívők nyakára. Felemlítette a cikk, hogy a pozsonyi esküdtbírótság két évi fogházra és 1200 korona pénzbüntetésre ítélte *Juriga Nándor* országgyűlési képviselőt, egy *Friedrich Gizella* nevű urleányt pedig, mert rokonszenvezni mert *Jurigával*, két heti fogházbüntetéssel sújtott. Végül lelkesedéssel emlékezett meg *Hlinka András* és társainak pöréről. Mivel a „Náródní Hlásnik“ felelős szerkesztője *Pietor Ambrus* a múlt év december 3-án meghalt, a két nappal később megjelent cikkért az elhunyt szerkesztő utódját: *Pietor Milost* fogta pörbe az ügyészség. A multheti esküdtbírószéki tárgyaláson, melyen *Sárkány bíró* elnököl, a vádlott, akit *Ivánka Milán* dr. bazini képviselő védett, kijelentette, hogy a cikknek nem ő a szerzője. Atyja még életében megtette az intézkedést a cikk megjelenésére s ő úgy került ebbe a bűnpörbe, hogy atyja halála után, mint legidősebb fiu, átvette a lap

szerkesztését. Az esküdték *Balázs Elemér* dr. ügyész vádjára bűnösnek mondták ki *Pietor Milost* az osztály- és a magyar nemzet ellen való ízgatás sajtóvétségében, akit a bíróság négy hónapi államfogházra ítelt. Az ítélet ellen a vádlott és a védő semmisségi panaszszal éltek.

Furfangos tolvajok. Furfangos módon lopott meg két béres egy szegény szolgaleányt. *Hatala János* és *Dianis Mihály* kocsisok addig környékeztek hízeltő szavakkal *Gyuris István* szolgaleányt, míg ez költelnek nem állt s veltük ment inni egyik snapszbutikba. A szegény *Gyuris* nem igen bírta az italt s csakhamar elázott. A két gauner akkor hazáig kísérté, hol zsebjeit felmeztették s ellopták 7 korona 60 fillér készpénzt és egy ezüst óráját láncostul. A kárvallozt másnap feljelentette az esetet a csendőrségnél, mely a tetteseket még aznap kézre is kerítette.

Letartóztatott amerikai pánszláv ízgató. A felvidéki közigazgatási hatóságok már régóta tudják, hogy az amerikai tót liga több agitátort küldött Magyarországra, de mind-egy hiába kutatták őket. Nagy pénzzel rendelkeznek az agitációra s a többi közt ők terjesztették el a felvidéki vármegyékben a tót *Marseillaise*-t. Most *Zsolnán* az ottani határszéllí rendőrkapitányosság végre kézrekerítette az amerikai agitátorok vezetőjét, *Pollákovics Ferenc* volt magyar, jelenleg amerikai állampolgárt. A kapitányosság trsztenai kirendeltsége fogta el a veszedelmes embert. Forradalmi és hazaáruló iratokkal találtak nála, a többi közt számos példányát a tót *Marseillaise*-nek, melyet alább közlünk. Elkobozta tőle azonkívül ötezeröttszáz korona agitációs pénzt. Lázítást és ízgatás miatt megindították ellene az eljárást s a rózsahegyí ügyészség fogházába kísérték. A zsarnokok borzasztó jogtalansággal gyötírik nemzetünket. A dicsőség faja porba tiportatik. Fajunkat, az anyák nyelvét, a szegénységet megfosztják szabadságától és világgá kergetik. Szabadságunkat, melyet Isten adott nekünk, megbillenselik és keresztre feszítik. Népem lobbanj haragra és küzdj bátran az igazságtalanság ellen. Fel, előre hű fiatallág, hadd semmisítse meg a jogtalanságot küzdelmetek. Véres verejétkünetek adóban szedik el tőlünk. Börtönket is lenyuzza a bakó kökemény szível. Kiragadják az éhezők szájából a kenyeret. Keserves munkánk nagy kinnal szerzett díját kiragadják kezünköl a tolvajok. Asszonyainkat és gyermekeinket kinozzák. Nekünk csak sőhajok és béklyó maradnak. (Refrain: Népem stb.) Megfertőzik nevünket és atyáink sírját. Siránkok az özvegy és özölöl az ur. Számunkra nincs jog, csak tövis. Elkeseredéstünk végös fokán van. Szemeink a bosszútól égnek. Összeszorult öklünk, szívünk remeg. Élni akarunk és fogunk is. Reszkess zsarnok, mert küzdeni fogunk. (Refrain: népem stb.) Bosszuszuljunk meg a rajtunk elkövetett igazságtalanságot. Felre a téltenséggel. Ne féljünk kinzástól és börtöntől, hanem buzdón gygyverkezünk a bosszú küzdelmére. A rabszolgaság bástyái üszedtlnek. Új életre kel a szabadság és becsület. A szegénység visszanyeri szabadságát és megszűnik a nemzet szolgasága. (Refrain: Népem stb.)

Új erőt ad

a SCOTT-féle Emulsió akkor is, mikor már más szer nem használ. Mindig veszélyes kétes értékű szerekkel kísérletezni, amikor az ember egészségéről van szó.

Gyengeség esetében

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer véglegyet — a halászt — kérjük figyelembe venni.

különösen lábadozóknál, vagy vészegénység, tüdőbaj, tulterhelt munkából származó betegségek folytán az elővigyázatos ember azonnal ahhoz a szerhez folyamodik, mely számtalan esetben, kivétel nélkül hatásosan és biztosan gyógyítja a gyengeséget. Ez a szer a SCOTT-féle Emulsió.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 fillér.

Kapható a gyógyszerárakban.

KÖZGAZDASÁG.

Állategészségügyünk az elmúlt hóban.

Állategészségügyünk az elmúlt hóban, általában jóval kedvező, nem volt kedvező. — Különösen a *sertésörbanc* grasszált vármegyénk területén. Ez a betegség járványszerűleg lépett fel Turán, Podhrazy, Zabor és Szklabinaváralja községekben. Szucsányban pedig sertésvész konstátáltot szintén járványos jelleggel.

Marscek György jahodniki lakos lovai, miután azokon takonykór és bőrféreg konstátáltot, hatóságí rendeleltre kiirtattak. A veszedelmes fertőző betegséggnek származási helyét kípahatolni nem sikerült, miután a kiirtott lovak nevezett tulajdonos birtokában már több mint egy éve voltak. A veszedelmes kór terjedésének megállítására azonban a szükséges előintézkedések megtéttettek. Nevezetesen azon lovak, melyek a kiirtott állatokkal érintkeztek, felsőbb rendeleltre maleimmel kezeltettek, de tipikusan nem reagáltak s így a betegség terjedése kizártnak tekinthető.

A sertésörbanc megszűnté miatt zár alól feloldattak Kelemenfalú és Budis községek.

Országos marhavásár tartatott augusztus hó 9-én Turócszentmártonban. Felhajtattott 1900 darab szarvasmarha és 120 darab ló. Eladatott 390 darab szarvasmarha és 5 ló.

A szarvasmarha árai a megtartott állatvásárok alkalmával, miután a nagykereskedők a vásárlástól tartózkodtak, ismét estek 10%-kal.

Ausztriába vasuton elszállítatott 40 drb juh s ide érkezett Ausztriából 33 darab juh. Belföldí forgalomban vasutra adatott 8 darab ígás ökr.

A csillagfürt mint zöldtrágya.

Hazánkban még mindig nem méltányolják eléggé a zöldtrágyák jelentőségét, holott a külföldön, már Ausztriában is, zöldtrágyák alkalmazása napról-napra terjedőben van és pedig nemcsak a homoktalajokon, hanem a kötött talajokon is, melyeken kétségen kívül lazítólag hat éppen olyan mérvben, mint ahogy a homoktalajokat kötöttebbekké teszi. — A zöldtrágyának igazi jelentősége azonban kétségen kívül a homoktalajokon van s bár

Magyarországon van ilyen bővebben, mégis zöldtrágyát alkalmazni ezen vidékeken is csak ritka helyen látunk.

Pedig a zöldtrágya éppen olyan módon képes a homoktalajokat javítani, mint az istállótrágya s mert az ilyen homokvidékeken rendszeren nincs is elegendő állomány, de meg a homok sokkalta több trágyát is kíván, mint a kötöttebb talaj, azért sokkalta kiterjedtebben kellene használnunk a zöldtrágyákat, mint amennyire használjuk ezidőszereint.

A zöldtrágyául használatos növények között a csillagfűrt a homoktalaj növénye és pedig a lapos magu fehér csillagfűrt, amely egyiptomi csillagfűrt név alatt is ismeretes, mert ez a legkevesebbé kényes s ez adja hazai tapasztalataink szerint a legjobb eredményeket. Igazi jó eredményt azonban csak akkor lehet vele elérni, ha áprilisi hó folyamán vetetik el. Tarló vetése, az esetleges nyári szárazság miatt bizonytalan, sikere tehát teljesen az időjárástól függ, miért is tarlóba való vetését nem nagyon lehet ajánlani.

Zöldtrágyául 11—12 cm. sor távolságra kell vetni, katasztrális holdanként 100—100 kilogrammot; a magot nagyon csekélyen kell alászántani, mert nagy magja dacára a mély vetést nem tűri.

Igen nagy tömeg termést ad, melyet leszántani a virágzás elmúltával kell, amidőn tömege többé már nem szaporodik.

Lényeges biztosítékát képezi a sikernek megfelelő műtrágyák együttes alkalmazása. Ezeket a vetőszántás előtt kell kiszórni és pedig homoktalajokon 150 kg. szuperfoszfátot és 80 kg. 40%-os káliutrágyát, együttesen alkalmazván azokat.

Homoktalajoknak termőképességét ezen gondos trágyázási módnak megfelelő időközbeni alkalmazásával meg lehet kétszerezni.

Pályázati hirdmény. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter pályázatot hirdet a m. kir. posta-és táviradintézet részére az 1908. évben szükséges 1649 darab 10 méter, 21892 darab 8 méter és 20915 darab 6 1/2 méter hosszú felületlen oszlop szállítására. A különböző lerakóhelyen átadandó fentebbi oszlopmenyiség egy vagy több részletének szállítására vonatkozó zárt írásbeli ajánlatok legkésőbb folyó évi október hó 23-dika déli 12 óráig nyújtandók be a kereskedelemügyi miniszterium segédhivatali igazgatóságához. A módosított pályázati feltételek, valamint a lerakóhelyeket és az ezeken átadandó oszlopmenyiséget feltüntető kimutatás megtekinthetők a m. kir. posta- és táviradigazgatóságoknál.

Pályázati hirdmény. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara értesíti az érdekelteket, hogy a klosterneburgi csász. és kir. szekerészeti szertár pályázatot hirdet az 1908. évben szükségelendő különféle anyagokra, u. m. szekérralkatrészekre, lószerszámra, különféle fémművekre (drót, csavarok, szegek stb.) szekérhez való faalkatrészekre, bőrneművekre, szövöttárakra, kötélárakra, kefékre, seprűkre és különféle közönséges szerszámokra. — A

magyar ajánlattevők ajánlatai folyó évi okt. hó 26-ika délelőtt 10 óráig nyújtandók be vagy a budapesti szekerészeti főszertárnál, vagy a klosterneburgi szertárnál. Bővebb felvilágosítás a kamara titkárságánál nyerhető.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.
Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.
Kiadótulajdonos: Moskóczy Ferencné.

KALOGÉN
BRÁZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM A LEGJOBB ★★

Védjegy: „Horgony”

A Liniment. Capsici comp., a Horgony-Pain-Expeller

egy régióknak bizonyított hájiszer, mely már sok év óta legjobb fájdalomosztapító szernek bizonyult községnél, oszánál és meghüségkénél, hadörzölésében használván.

Figyelemre méltó. Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossá legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjeggyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerüzletben kapható. — Főraktár: **Török József** gyógyszerésznél, Budapest, De Richter gyógyszerüzara az „Arany oroszlánhoz”, Prágában, Elisabethstrasse 5 neu. Mindennapi szétküldés.

T. c.

Van szerencsém szives figyelmét azon körülményre felhívni, miszerint az ország minden részében előnyösen ismert, 1810-ben alapított

HALTENBERGER BÉLA, KASSA

ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó-gyári céget Turócvármegye részére én képviselem. Elvállalok a legutányosabb árak mellett **festés és vegyi tisztításra** férfi- és női ruhákat, függönyöket, nyakkendőkét, kézímunkát, keztyűt stb., továbbá gőzmosás és vasalásra gallérokat, kézelőket, ingeket és egyéb fehérneműt. — Gyászészetben ruhák soron kívül gyorsan festetnek feketére. A t. felek a képviseltet igénybevétele által megszabadulnak a csomagolás kellemetlenségeitől, valamint a postaköltségektől. — Számos megbízást várok, maradok teljes tisztelettel

REISZ LIPÓT
Turócszentmárton.

Meghívás.

A felszámolás alatt levő

Turóci Kereskedelmi és Hitelintézet

folyó évi október hó 13-ára kintzött volt közgyűlése határozatképtelensége folytán **folyó hó 27-én délután 2 órakor** Turócszentmártonban, a „Turóci Hitelbank” helyiségében uj

KÖZGYŰLÉS

fog tartatni, melyre a t. c. részvényesek azzal meghívotnak, hogy ezen közgyűlés feltétlenül határozatképes lesz.

Tárgy: A felszámoló-bizottság jelentése a felszámolás jelenlegi állásáról.

A felszámoló bizottság.

HÉDA B. (Mikes és Tsa utóda)
fűszer-, csemegehereskedése Turócszentmárton

Állandóan raktáron vannak:

Valódi francia és magyar pezsgők; Malaga, Sherry, Madeire spanyol borok; palack-borkülönlegességek, asztali borok; valódi angol rum; mindenféle likőrök; — „Lacrimay Christian” gyomorerősítő ital, különösen nők részére ajánlható.

Csemegezőlő nagyban és kicsinyben!

ÁSVÁNYVIZEK!

Legolcsóbb kávébevásárlási forrás!
□ □ Hengeralmi lisztraktár! □ □

A REKLAM

Állandó, észszerű és ügyes reklámozás minden gyári-, kereskedelmi-, ipari vállalatnak, üzletnek a lelke, rugója, az élető eleme.

Hogyan, hol és mikor hirdethető a leg-sikeresebben és legolcsóbban, megtudható az

Általános Tudósító

hirdetési osztályánál

tulajdonos **LEOPOLD GYULA** szerkesztő

Budapest, VII., Erzsébet-körút 41.

ahol kiváló szakértelemmel, odaadó lelkiismeretességgel, pártatlan pontossággal és olcsón eszözőlőnek hirdetésekét és reklámokat az összes budapesti, vidéki és külföldi lapokban és naptárakban.

Költségvetések és tervezetek ingyen!

4234

1907. tsz.

Hirdetmény!

A besztercebányai kir. törvényszék közölni teszi, hogy dr. Barta Ferenc turócszentmártoni kir. közjegyző irodáját 1907. szeptember hó 21-én megnyitotta.

Kir. törvényszék:

Besztercebányán, 1907. évi szeptember hó 21-én.

Kuszka,
kir. tszéki bíró.

Erdőeladás Trencsénmegyében.

A rajeci vonalon Felsőosztorány határában szabadkézből eladatik 580 katasztrális hold, — 4500 m³ luc és jegenye, — 15.000 m³ bükk — és 250 m³ nyirfaerdő talajjal, esetleg talaj nélkül is.

Kiváló vadász- és pisztráng-halászterület.

Továbbá eladatik a zsolnai bánfalvai, zebényi és litvamezei határokban mintegy 5500 m³ luc és jegenye cellulosefa, minek szabad felhasználásáért a Budapesti Jelzalog Hitelbank teljes szavatosságot vállal.

Venni szándékozik az információ és az esetleges alku megkötésének véglegesítése végett 14 nap alatt forduljanak

Velits Dezső

zsolnai lakoshoz.

AZ ŐSZÜLÉS egyedül biztos ellenszere a **BARIN**

ezidő szerint a bel- és külföldön általánosan **legjobb**nak és **leghatásosabbnak** elismert szer, mely a haj, szakáll vagy bajusz színét pár perc alatt bármily színre változtatja. A fehéreműnt foltot nem hagy. Dobozonként 4 és 6 korona.

Ella-hajnövesztőszer

a legbiztosabb szer kopaszodás és hajhullás ellen. A fejbőrt tisztítja, erősíti és a hajat bámulatosan növeszti. Kis üveg 3-60 kor., nagy üveg 5 kor.

Ella-arekrém minden bőrtisztátlanságot eltávolít és a bőrt üdévé, fiatalá teszi.

Ára nagyság szerint 1, 2, 3 és 4 kor.

Ella-szappan 1 k. Ella-arcpuder 1,2 és 3 k. Ella-arcvíz 1 k.

BAROS GÁBOR

illatszerek és kompozíciók gyára

Budapest, Dohány-u. 1. depót 40. Telefon 8—72.
I. Városmajos-u. 42. (Saját ház). Telefon 45—53.

Kérjen árjegyzéket! Ingyen kapja!

ELSŐ BÉCSI RUHA- ÉS FEHÉRNEMŰTISZTÍTÓ ÉS FESTŐ-INTÉZET.

A n. é. közönségnek szives tudomására hozzuk, hogy cégünk képviselővel Turócszentmárton és környéke részére

Bloch Simon

urat biztuk meg.

Különösen figyelmébe ajánljuk a n. é. közönségnek fehéreműntisztító-intézetünket, ahol

gallérok és kezelők

és mindenféle fehéruhaneműek

meglepo' szépen

tisztítottanak.

Oh jaj!

Megfojt ez az átkozott köhögés!

Köhögés, rekedtség

és elnyálkásodás ellen gyors és biztos hatása

Egger mellpasztillái

az étvágyat nem rontják és kitünő ízűek.

Doboza 1 és 2 korona. Próbadoz 50 fillér.

Fő- és szétküldési raktár:

„NÁDOR” gyógyszerár

Budapest, VI., Váci-körút 17.

Eljen!

Egger mellpasztillája hamar meggyógyított!

Kapható Turócszentmártonban: Toperczer Sándor gyógyszerárában

WIX MIKSA TURÓCSZENTMARTON

== FŐTÉR, A HITELBANK VOLT HELVISÉGÉBEN. ==

Nagy raktár: különböző minőségű liszt, fűszerárú, ásványvizek, csemegék, különféle sajtok, húsneműek, konzervek, asztali-, csemege- és gyógyborok, kül- és belföldi likörök, cognac és pezsgőkőből. — Dus választék üveg és porcellán, alpakka és kinaezüst-árú, konyhaedények, tükrök és képekben.

Modernül berendezett üvegezési vállalat!